

Sygn. akt III AUa 770/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Aleksandra Urban (spr.)
Sędziowie:	SSA Grażyna Czyżak SSA Magdalena Budzyńska - Górecka
Protokolant:	Agnieszka Skwirowska-Schoeneck

po rozpoznaniu w dniu 16 listopada 2012 r. w Gdańsku

sprawy I. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji I. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 8 lutego 2012 r., sygn. akt VIII U 1669/11

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 770/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 czerwca 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. zobowiązał I. K. do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 1 lutego 2011 roku do 28 lutego 2011 roku w łącznej kwocie 1328,92 zł. Organ rentowy wskazał, iż I. K. nienależnie pobrała świadczenie z tytułu renty i dodatku pielęgnacyjnego przysługującej L. C. za okres od 1 lutego 2011 roku do 28 lutego 2011 roku w łącznej wysokości 1328 zł 92 groszy tj. renty w kwocie 1147,82 zł oraz dodatku pielęgnacyjnego w kwocie 181,10 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji I. K. wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dotyczącej zwrotu nienależnie pobranego świadczenia oraz zasądzenie na rzecz jego klientki kosztów procesu.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 8 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku - VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie I. K..

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne. L. C.urodzona (...)zmarła 20.01.2011 r. w P.. Zgodnie z prośbą L.C.z dnia 1.10.2010 r. ZUS przekazywał jej rentę na rachunek (...)w K.. W dniu 2 lutego 2011 r. I. K.złożyła wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego po zmarłej w dniu 20.01.2011 r. babci załączając odpis skróconego aktu zgonu. W dniu 3 lutego 2011 r. ZUS oddział w P.zwrócił się do (...)w K.o zwrot kwoty 1328,92 zł, przelanej na rzecz L.C.za miesiąc luty 2011 r. na konto ZUS z powodu śmierci świadczeniobiorcy lub wskazać osobę która to świadczenie pobrała. W odpowiedzi z dnia 11 lutego 2011 r. (...) w K.poinformował, iż to świadczenie zostało przelane 3 lutego 2011 r. z konta L.C.na konto I. K.zam. ul. (...)w J.. Pismem z dnia 28 lutego 2011 r. ZUS wezwał I. K.o złożenie wyjaśnień dotyczących wypłaconego świadczenia za miesiąc luty 2011 z konta L.C.po jej zgonie. Wobec nie zwrócenia przez I. K.do dnia 12.06.2011 r. świadczenia w dniu 14.06.2011 r. ZUS wydał decyzję zobowiązującą I. K.do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres 1.02.2011 r. do 28.02.2011 r., przysługujących L.C..

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy zważył, że odwołanie wnioskodawczyni nie zasługuje na uwzględnienie. Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 1 lutego 2011 r. do 28 lutego 2011 r. w kwocie 1328,92 zł tj. kwoty renty w wysokości 1147,82 zł oraz dodatku pielęgnacyjnego w kwocie 181,10 zł. ZUS domagał się zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, gdzie podstawę dochodzenia zwrotu świadczenia stanowi przepis art. 138 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227, ze zm.). I. K. w odwołaniu podnosiła, iż nie jest osobą która pobrała przedmiotowe Świadczenie, które zostało przekazane na rachunek osobisty ubezpieczonej, na który każdego miesiąca przekazywano należne jej świadczenie z FUS. Dlatego w przekonaniu I. K. wadliwe jest zobowiązanie jej do zwrotu świadczenia. Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska odwołującej się I. K.. Zgodnie z art. 138 ust. 3 ustawy z 17grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 z późn. zm.) 1. Osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. 3. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu. L. C. zmarła 20 stycznia 2011 r., I. K. 2 lutego 2011 r. złożyła wniosek o zasiłek pogrzebowy, zaś 3 lutego wg danych BS w K. nastąpił przelew internetowy na konto I. K.. I. K. w przekonaniu Sądu wiedząc o przelewie w dniu 3 lutego 2011 r. świadczenia babci za miesiąc luty, a więc prawie dwa tygodnie po śmierci swojej babci miała świadomość, że jest to świadczenie pobrane nienależnie. Przelew nastąpił w dniu 3 lutego 2011 r. i dotyczył świadczenia za miesiąc luty, a więc było to świadczenie nienależne, bo osoba której dotyczyło już nie żyła. ZUS o śmierci ubezpieczonej dowiedział się z chwilą wpływu aktu zgonu tj. 31 stycznia a wypłaty tej osobie dokonywał w dniu 1 lutego każdego miesiąca .Należy zauważyć, że akt zgonu wpłynął do ZUS w dniu 31.01.2011 r., a więc po 11 dniach od śmierci ubezpieczonej. Tak więc, wypłata nastąpiła dzień po powzięciu wiadomości o śmierci L. C. i dlatego ZUS nie mógł zapobiec wypłacie środków za sporny okres na konto bankowe. W przekonaniu Sądu świadczenie za sporny okres nie przysługiwało I. K. i żądanie zwrotu jest zasadne, zgodnie z wyrokiem s.apel w K. z dnia 2005-10-18 III AUa 1408/04 OSA 2006/11/37: „Zgodnie z art. 138 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162 z 1998 r., poz. 1118 ze zm.) osoba, która pobrała nienależne jej świadczenie, obowiązana jest do jego zwrotu. Za nienależnie pobrane uważa się zaś m.in. świadczenie wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu. " W konkluzji, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła I. K., zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię przepisu art. 138 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wskazując na powyższy zarzut, apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania i zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującej się kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującej się kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy

Sądowi Okręgowemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania, z uwzględnieniem rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. W uzasadnieniu skarżąca umotywowała podniesiony zarzut, w szczególności wskazując, że w doktrynie panuje pogląd, że w przypadku śmierci osoby zobowiązanej, organ rentowy nie może dochodzić zwrotu od jej spadkobierców w trybie administracyjnym, tj. na podstawie decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a objęte żądaniem zwrotu kwoty świadczeń nienależnie pobranych przez zmarłego stanowią dług spadkowy, którego spłaty ZUS mógłby żądać od spadkobierców na zasadach ogólnych. A zatem, żeby organ rentowy mógł w przedmiotowej sprawie dochodzić zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, powinien wystąpić z wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej ubezpieczonej - Pani L. C., a następnie dochodzić zwrotu nienależnie pobranego świadczenia od spadkobierców.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja I. K. okazała się bezzasadna i jako taka nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy, że celem postępowania apelacyjnego jest ponowne rozpoznanie sprawy pod względem faktycznym i prawnym, przy czym ocena zarzutów odnoszących się do naruszenia prawa materialnego może być dokonana jedynie na podstawie prawidłowo ustalonego stanu faktycznego sprawy.

Mając na uwadze, że apelująca w istocie nie zakwestionowała żadnych faktów ustalonych przez Sąd Okręgowy, Sąd Apelacyjny zaakceptował w całości ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, traktując je jak własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNP 1999, nr 24, poz. 776).

Przechodząc do omówienia prawno-materialnej podstawy rozstrzygnięcia, zwrócić należy uwagę, że wobec bezsporności okoliczności faktycznych, istota sporu w przedmiotowej sprawie ogniskowała się wokół oceny prawnej.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela ocenę prawną, jakiej dokonał Sąd pierwszej instancji, uznaje ją za wyczerpującą, a tym samym nie ma potrzeby powtarzać w całości trafnego wyводу prawnego /por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2006 r., IV CK 380/05; z dnia 16 lutego 2005 r., IV CK 526/04; z dnia 27 listopada 2003 r., II UK 156/03/.

Wobec podniesionej w apelacji argumentacji, podkreślić można, że skarżąca błędnie uznaje zmarłą L. C. za osobę, która nienależnie pobrała świadczenie i próbuje przerzucić odpowiedzialność na jej spadkobierców. Zmarła w dniu 20 stycznia 2011r. L. C. z przyczyn oczywistych nie mogła pobrać renty i świadczenia pielęgnacyjnego za okres od 1 do 28 lutego 2011r., niezależnie od tego, że na skutek śmierci jej prawo do tych świadczeń ustało z mocy ustawy (art. 101 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). W konsekwencji nie przystają do stanu faktycznego sprawy przywołane poglądy doktryny dotyczące dochodzenia zwrotu nienależnego świadczenia w przypadku śmierci osoby zobowiązanej.

Świadczenia te pobrała I. K., poprzez przelanie w dniu 3 lutego 2011r. na swoje konto, z konta zmarłej w dniu 20 stycznia 2011r. L. C., renty i świadczenia pielęgnacyjnego za okres od 1 do 28 lutego 2011r. Stąd, stosownie do treści art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie spadkobiercy zmarłej L. C. a I. K. jest osobą zobowiązaną do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, co prawidłowo wyjaśnił już Sąd Okręgowy.

W uzupełnieniu trafnych rozważań Sądu Okręgowego, dodać jedynie można, iż w analogicznym przypadku wypłaty świadczeń przysługujących zmarłemu na konto wspólne z osobą trzecią, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, w wyroku z dnia 29 marca 2012r., LEX 1164693 wyraził stanowisko, że świadczenia wypłacone przez organ rentowy za miesiące przypadające po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć świadczeniobiorcy, mają charakter wypłaconych nienależnie. Jeżeli tego rodzaju świadczenie wypłacono osobie trzeciej, to zastosowanie znajduje art. 138 ust. 3 u.e.r.f.u.s., zgodnie z którym za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu art. 138 ust. 1 uważa się również wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego innej osobie niż wskazana w decyzji tego organu. Do zwrotu takich świadczeń jest wówczas zobowiązana osoba, która je pobrała. Wpłata tego rodzaju świadczeń na rachunek

wspólny świadczeniobiorcy i osoby trzeciej jest równoznaczna z wypłaceniem świadczenia innej osobie w powyższym rozumieniu.

Reasumując, w ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i ich oceny materialnoprawnej, zarzuty podniesione w apelacji okazały się bezpodstawne, a zatem zarówno decyzja jak i wyrok Sądu Okręgowego odpowiadają prawu.

Mając na uwadze powyższe, na mocy art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.